

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 21.12.2000
KOM(2000) 854 lopullinen

2001/0024 (CNS)
2001/0025 (CNS)

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

Ihmiskaupan torjumisesta ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta

Ehdotus:

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS

ihmiskaupan torjumisesta

Ehdotus:

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS

lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta

(komission esittämät)

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

Ihmiskaupan torjumisesta ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta ; kaksi puitepäättöehdotusta

1. JOHDANTO

Ihmiskauppa ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, johon myös lapsipornografia kuuluu, ovat vastenmielisiä ilmiöitä, jotka ovat huolestuttavasti yleistyneet. Ihmiskauppa ei ole vain joitakin ihmisiä satunnaisesti koskettava ilmiö vaan järjestelmällistä toimintaa, jonka vaikutukset ulottuvat laajalle yhteiskunnan sosiaaliin, taloudellisiin ja organisatorisiin rakenteisiin. Globalisoituminen ja teknologian viimeaikainen kehitys ovat helpottaneet sen leviämistä. Maailmanlaajuisesti laskettuna hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvan ihmiskaupan uhriksi joutuu vuosittain kymmeniä tuhansia ihmisiä, erityisesti naisia ja lapsia. Lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan liittyviä tapauksia tulee niin ikään ilmi runsaasti. Nämä yhteiskunnan vitsaukset ovat voimakkaasti näkyvissä myös Euroopan unionin jäsenvaltioissa ja ehdokasmaissa. Jotta näitä ilmiöitä voitaisiin ehkäistä ja antaa apua niiden uhreille, on toteutettava erilaisia toimenpiteitä, mm. tehokas oikeudellinen yksilönsuoja sekä ennaltaehkäiseviä toimia. Toimenpiteiden tulisi kohdistua koko ketjuun, joka muodostuu värvääjistä, kuljettajista, hyväksikäyttäjistä ja asiakkaista. On luotava kattava, jatkuva lähestymistapa puuttamalla ihmiskaupan taustalla oleviin syihin, joita ovat köyhyys ja erityisesti naisten köyhyyden lisääntyminen, naisiin kohdistuva syrjintä, työttömyys ja koulutuksen puute sekä yleensä resurssien puuttuminen. Etenkin naiset ja lapset ovat alttiita joutumaan ihmiskaupan uhreiksi mm. koulutuksen ja työllistymismahdollisuuksien puutteen vuoksi. Siksi tarvitaan laaja-alaista politiikkaa, jossa otetaan selkeästi huomioon myös sukupuolinäkökulma.

Tätä taustaa vasten Euroopan unionissa on vuodesta 1996 kehitetty aktiivisesti kokonaisvaltaista ja monialaista lähestymistapaa ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemistä ja torjumista varten. Neuvosto on esimerkiksi perustanut yhdessä komission ja Euroopan parlamentin kanssa kannustus- ja vaihto-ohjelman STOP¹ sekä Daphne-ohjelman², joiden tarkoituksena on torjua naisiin ja lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa. STOP-ohjelman avulla on kehitetty erityisesti monialaista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon kaikki asian kannalta olennaiset tekijät; lainvalvontayhteistyön korostamisen lisäksi erityistä huomiota on kiinnitetty kansalaisjärjestöjen toimintaan ja niiden keskeiseen asemaan kattavan ja menestyksekkään lähestymistavan muodostamisessa ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi. Kansalaisjärjestöjen merkitys korostuu myös Daphne-ohjelmassa, joka on suunniteltu tukemaan erityisesti kansalaisjärjestöjen toimintaan perustuvaa lähestymistapaa ja niiden työtä väkivallan uhreiksi joutuneiden naisten ja lasten suojaamiseksi ja auttamiseksi.

Lisäksi neuvosto on vahvistanut helmikuussa 1997 ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisen yhteisen toiminnan³, jossa jäsenvaltiot suostuvat tarkistamaan asiaan sovellettavaa rikoslainsäädäntöään varmistaakseen, että tietyt käyttäytymismuodot

¹ EYVL L 322, 12.12.1996.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 293/2000/EY, 24.1.2000, EYVL L 34, 9.2.2000, s. 1.

³ EYVL L 63, 4.3.1997.

kriminalisoidaan, ja tehostaakseen oikeudellista yhteistyötään. Euroopan unionin aloitteilla on niin ikään lisätty merkittävästi kansalaisten tietoisuutta ja näiden ilmiöiden käsittelemistä kansainvälisellä tasolla. Tästä on esimerkkinä hiljattain laadittu ihmiskauppaa koskeva pöytäkirja, joka on kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen liitteenä.

Euroopan unionin tasolla ongelmaan on kiinnitetty huomiota myös Amsterdamin sopimuksella muutetussa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklassa, jossa on selkeä maininta ihmiskaupasta ja lapsiin kohdistuvista rikoksista. Ongelmaa onkin käsitelty ns. Wienin toimintasuunnitelmassa⁴, jonka tarkoituksena on panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvasta alueesta. Myös Tampereella 15.–16. lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä (23 ja 48 kohdassa) kehoitetaan tekemään konkreettisia aloitteita ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi. Eurooppa-neuvosto ilmoitti toimivansa määrätietoisesti varsinkin kahta ilmiötä vastaan. Se ilmoitti saattavansa vastuuseen erityisesti ne, jotka harjoittavat ihmiskauppaa ja käyttävät maahanmuuttajia taloudellisesti hyväkseen, ja kehotti neuvostoa laatimaan vuoden 2000 loppuun mennessä lainsäädäntöä, jossa säädetään ankarista seuraamuksista näille vakaville rikoksille. Se katsoi myös, että pyrittäessä sopimaan yhteisistä määritelmistä, syytteeseen asettamisesta ja seuraamuksista olisi keskityttävä aluksi mm. ihmiskauppaan, lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja huipputeknologiaan liittyvään rikollisuuteen. Kokoontuessaan 19.–20. kesäkuuta 2000 Santa Maria da Feirassa Eurooppa-neuvosto kehotti neuvoston seuraavaa puheenjohtajamaata Ranskaa ja komissiota viemään pikaisesti eteenpäin Tampereen päätelmiä tältä osin.

Komissio on puolestaan ilmoittanut tulostaulussaan⁵ seuraavansa vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumista Euroopan unionissa ja tekevänsä vuoden 2000 loppuun mennessä lainsäädäntöesityksiä, jotka mahdollistavat yhteisten sääntöjen laatimisen ihmiskauppaan ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön (varsinkin Internetissä esiintyvään lapsipornografiaan) liittyvistä rikoslainsäädännön peruselementeistä. Vastaavia toimia on vaadittu myös useissa Euroopan parlamentin päätöslauselmissa⁶.

Lainsäädäntöaloitteiden ohella komissio aikoo jatkaa toimia ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi. STOP- ja Daphne-ohjelmat ovat tässä politiikassa keskeisessä asemassa, ja komissio onkin hiljattain esittänyt ehdotuksen neuvoston päätökseksi STOP-ohjelman jatkamisesta kahden vuoden ajan. Näin ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisia toimia voitaisiin keskittää ja ottaa niihin mukaan myös ehdokasmaat sekä tehdä yhteistyötä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Aiempien toimintasuunnitelmien⁷ mukaisesti varoja on tarkoitus ottaa myös ehdokasmaiden ja kolmansien maiden hyväksi osoitetuista budjettikohdista, kun tarvitaan rahoitusta tiedotuskampanjoille, jotka liittyvät ihmiskaupan ja sen taustalla olevien syiden ehkäisemiseen. Konkreettinen esimerkki tästä on kansanvaltaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen aloite; sen perusteella on myönnetty tukea kansalaisjärjestöille ja kansainvälisille järjestöille, joiden tarkoituksena on edistää naisten, lasten ja muiden

⁴ EYVL C 19, 23.1.1999.

⁵ KOM (2000) 167 lopullinen, 24.3.2000.

⁶ Esim. 19.5.2000 annettu päätöslauselma, joka koskee komission tiedonantoa lisätoimista naisilla käytävän kaupan torjumiseksi (A5-0127/2000) ja lainsäädäntöpäätöslauselma, joka koskee Itävallan tasavallan aloitetta neuvoston päätökseksi Internetissä välitettävän lapsipornografian vastaisista toimenpiteistä (A5-0090/2000).

⁷ KOM(96) 567 lopullinen, 20.11.1996, ja KOM(98) 726 lopullinen, 9.12.1998.

heikommassa asemassa olevien ryhmien ihmisoikeuksia kolmansissa maissa. Lapsipornografian alalla sovelletaan Internetin käyttöturvallisuuden parantamista koskevaa yhteisön monivuotista toimintasuunnitelmaa⁸. Komissio on myös ottanut huomioon 24. syyskuuta 1998 annetun neuvoston suosituksen 98/560/EY⁹ Euroopan audiovisuaalisia ja tietopalveluja tuottavien yritysten kilpailukyvyn parantamisesta edistämällä kansallisia järjestelmiä, joiden tarkoituksena on saattaa alaikäisten ja ihmisarvon suojele vertailukelpoiselle ja tehokkaalle tasolle; tätä varten se on tutkinut jäsenvaltioiden erityisesti itsesääntelyn alalla toteuttamia toimia, joiden tarkoituksena on luoda luottamuksellinen ilmapiiri pyrittäessä torjumaan ihmisarvoa loukkaavan lainvastaisen sisällön levittämistä audiovisuaalisissa ja online-palveluissa.

2. KOMISSION EHDOTUKSET

Sen jälkeen kun ihmiskaupaan ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät kysymykset on nostettu Euroopan unionissa poliittisesti tärkeiksi aiheiksi myös jäsenvaltiot ovat alkaneet kehittää niitä koskevaa politiikkaansa ja lainsäädäntöään. Myönteistä kehitystä on siis tapahtunut, mutta poikkeavuuksia ja eroja ilmenee kuitenkin vielä niin paljon, että tehokkaan oikeudellisen ja lainvalvontayhteistyön kehittäminen on vaikeaa. Valmistellessaan käsillä olevia ehdotuksia komissio on tullut siihen tulokseen, että epäonnistuminen helmikuussa 1997 vahvistetun yhteisen toiminnan tavoitteiden saavuttamisessa johtuu siitä, että jäsenvaltioiden rikoslaeissa ei ole yhteisiä määritelmiä eikä yhteisiä säännöksiä syytteen asettamisesta ja seuraamuksista. Ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisten komission ehdotusten tarkoituksena onkin parantaa tilannetta tältä osin.

Komissio haluaa korostaa, että ihmiskaupan vastaista toimintaa koskevassa puitepäätosehdotuksessa käsitellään paitsi seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaa ihmiskauppaa myös työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvia vastaavia rikoksia. On ehdottomasti puututtava eri tapoihin, joiden avulla kansainväliset rikollisjärjestöt siirtävät ihmisiä maasta toiseen rikollisessa tarkoituksessa. Komissio korostaakin, että se haluaa ehdotuksellaan hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvan ihmiskaupan torjumisesta täydentää puheenjohtajamaa Ranskan esittämiä merkittäviä aloitteita¹⁰, jotka koskevat laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa ja asumisessa avustamisen vastaisia toimia.

Lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa koskevalla ehdotuksellaan komissio pyrkii parantamaan helmikuussa 1997 vahvistettuun yhteiseen toimintaan sisältyviä määräyksiä varmistamalla, etteivät henkilöt, joiden epäillään syyllistyneen lapsiseksiin kotimaansa ulkopuolella, voi välttyä rangaistukselta.

Ehdotuksen tarkoituksena on myös löytää kiireellisesti keinoja torjua Internetissä esiintyvää lapsipornografiaa, jotta Euroopan unioni voi osoittaa soveltavansa tällaisiin rikoksiin yhteistä rikoslainsäädäntöä ja jotta Internetiä voitaisiin käyttää turvallisessa ja rikoksilta suojatussa ympäristössä.

Komissio haluaa lopuksi korostaa, että se on tarpeen mukaan hyödyntänyt ehdotuksissaan kansainvälisellä tasolla tehtyä työtä, kuten ihmiskauppaa koskevaa Yhdistyneiden Kansakuntien pöytäkirjaa sekä tietokonerikollisuutta koskevaa yleissopimusta, jota laaditaan parhaillaan Euroopan neuvostossa. Komissio katsoo, että Euroopan unionin pitäisi vahvistaa

⁸ EYVL L 33, 6.2.1999.

⁹ EYVL L 270, 7.10.1998.

¹⁰ EYVL C 253, 4.9.2000, ehdotuksia ei ole vielä hyväksytty.

käsillä olevat kaksi ehdotusta neuvostossa pikaisesti ja osoittaa näin selkeä tahtonsa taistella näitä vastenmielisiä ihmisoikeuksiin ja ihmisarvoon kohdistuvia rikoksia vastaan laatimalla yhteinen lähestymistapa rikosoikeudellisiin kysymyksiin ja kehittämällä edelleen oikeudellisia asioita ja lainvalvontaa koskevaa yhteistyötä.

Tämän tiedonannon liitteenä on

- ehdotus ihmiskaupan torjumista koskevaksi puitepäätökseksi
- ehdotus lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumista koskevaksi puitepäätökseksi.

Ehdotus:

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS

ihmiskaupan torjumisesta

PERUSTELUT

1. JOHDANTO

Neuvosto vahvisti 24. helmikuuta 1997 ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisen yhteisen toiminnan¹. Asiakirjassa käsitellään useita aiheita kuten määritelmiä (rajoittamatta kuitenkaan jäsenvaltioiden lainsäädännössä olevien yksityiskohtaisempien määritelmien soveltamista), lainkäyttövaltaa, rikosprosessia, uhreille annettavaa apua sekä poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä. Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet yhteisen toiminnan puitteissa tarkastelemaan voimassa olevia kansallisia säädöksiään sen varmistamiseksi, että ihmiskauppa ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on säädetty niissä rangaistaviksi teoiksi.

Sen jälkeen kun yhteinen toiminta vuonna 1997 hyväksyttiin, ihmiskaupan vastaisten toimien ja aloitteiden määrä on lisääntynyt ja niiden sisältö on kehittynyt huomattavasti sekä Euroopan unionin tasolla että paikallisella, alueellisella ja laajemmalla kansainvälisellä tasolla. Toisaalta on ilmeistä, että jäsenvaltioiden oikeudellisten lähestymistapojen eroavuus edellyttää lisätoimenpiteitä ihmiskaupan torjumiseksi.

Lisäksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna Amsterdamin sopimuksella, on selkeä maininta ihmiskaupasta. Wienin toimintasuunnitelmassa² ja Tampereella kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä kehoitetaan selvästi jatkamaan ihmiskaupan vastaisia lainsäädäntötoimia. Lainsäädäntötoimet on mainittu myös komission tulostaulussa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumisen seuraamiseksi Euroopan unionissa³. Laajemmassa kansainvälisessä mittakaavassa merkittävä askel oli kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus, jonka kahdessa lisäpöytäkirjassa käsitellään maahanmuuttajien salakuljetusta ja ihmiskauppaa. Komissio on osallistunut aktiivisesti näiden asiakirjojen valmisteluun, ja ihmiskauppaa koskevan lisäpöytäkirjan olennaiset osat sisältyvät myös tähän ehdotukseen, joskin pidemmälle vietyinä.

Koska vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumisella Euroopan unionissa on erityinen merkitys, jäsenvaltioiden olisi voitava kehittää puitepääöstä siten, että tiettyjä rikoslain ja oikeudellisen yhteistyön osa-alueita viedään pidemmälle kuin mikä on ollut mahdollista niillä välineillä, joita oli olemassa ennen Amsterdamin sopimuksen voimaantuloa tai joita on kehitetty laajemmalla kansainvälisellä tasolla. Puitepääöksessä olisi käsiteltävä täsmällisesti mm. rangaistavaksi säätämistä, rangaistuksia ja muita seuraamuksia, rangaistuksen koventamisperusteita, lainkäyttövaltaa sekä rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista.

Edellä mainitun perusteella komissio katsoo, että Euroopan unionin on toteutettava lisätoimia ihmiskaupan torjumiseksi. Puitepääöksellä, joka on Amsterdamin sopimuksella käyttöön otettu väline, voidaan vahvistaa Euroopan unionin yhteistä lähestymistapaa tällä alalla ja täydentää lainsäädännössä olevia aukkoja. Ihmiskauppaa koskevan selkeän yhteisen lähestymistavan tarvetta on syytä tarkastella myös Euroopan unionin tulevaa laajentumista silmällä pitäen. Tämän johdosta ja edellä mainitun tulostaulun mukaisesti komissio on

¹ EYVL L 63, 4.3.1997.

² EYVL C 19, 23.1.1999.

³ KOM (2000) 167 lopullinen, 24.3.2000.

päättänyt antaa ehdotuksen puitepäätökseksi ihmiskauppaa koskevien jäsenvaltioiden rikoslakien ja myös rangaistusten lähentämisestä.

Ehdotus sisältää määräyksiä myös horisontaalisista oikeudellisista kysymyksistä kuten lainkäyttövallasta ja jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä. Ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvat työvoiman hankkimista ja seksuaalista hyväksikäyttöä varten tapahtuva ihmiskauppa; lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsiporno sen sijaan kuuluvat toisen, erillisen ehdotuksen soveltamisalaan. Kahden erillisen puitepäätöksen laatiminen mahdollistaa sen, että neuvosto voi tarkastella työvoiman hankintaa ja seksuaalista hyväksikäyttöä varten tapahtuvaa ihmiskauppaa erillisenä kysymyksenä.

2. IHMISKAUPPA JA SALAKULJETUS

Komissio toteaa, että ihmiskaupan ja maahanmuuttajien salakuljetuksen käsittely kahdessa erillisessä Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirjassa on osoitus siitä, että kansainvälisten rikollisjärjestöjen harjoittaman henkilöiden laittoman siirtämisen esiintymismuodot ovat monimutkaisia. Maahanmuuttajien salakuljetusta voidaan pitää valtioon kohdistuvana rikoksena, jossa on usein kyse salakuljettajan ja salakuljetuksen kohteena olevan yhteisestä edusta, kun taas ihmiskauppa on henkilöön kohdistuva rikos, joka tehdään hyväksikäyttötarkoituksessa.

Tämän vuoksi komissio katsoo, että Ranskan aloitteet⁴, jotka koskevat laittomassa maahantulossa, liikkumisessa ja maassa oleskelussa avustamista, liittyvät maahanmuuttajien salakuljetukseen. Tässä ehdotuksessa sen sijaan käsitellään henkilöihin kohdistuvaa kauppaa ja sen ominaispiirteitä. Komission päätelmä on, että Ranskan edellä mainittu avustamista koskeva aloite ja tämä ihmiskauppaa koskeva ehdotus täydentävät toisiaan ja edistävät näiden kansainvälisten rikollisjärjestöjen harjoittamien vakavien rikollisuuden lajien torjuntaa kaikkialla Euroopassa.

3. OIKEUSPERUSTA

Tässä ehdotuksessa puitepäätökseksi käsitellään jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämistä rikosasioissa tapahtuvan poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön alalla. Siinä käsitellään myös varsin perusteellisesti rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevia vähimmäisedellytyksiä järjestäytyneen rikollisuuden alalla. Ehdotuksen perusteluosassa tarkoitettu oikeusperusta on näin ollen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artikla, jossa on selkeä maininta ihmiskaupasta, sekä 31 artiklan e alakohta ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohta. Ehdotuksella ei ole Euroopan yhteisöjen talousarvioon kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia.

4. PUITEPÄÄTÖS: ARTIKLAKOHTAISET PERUSTELUT

1 artikla (Työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuva ihmiskauppa)

Päätöksen 1 artiklassa jäsenvaltiot veloitetaan varmistamaan, että ihmiskauppa työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa on säädetty rangaistavaksi teoksi.

Kyseisessä artiklassa ihmiskaupalla tarkoitetaan henkilöiden värväystä, kuljettamista, siirtämistä, myös kätkemistä, ja tämän jälkeen tapahtuvaa vastaanottamista ja hallinnan siirtoa

⁴ EYVL C 253, 4.9.2000, ehdotuksia ei ole vielä hyväksytty.

hyväksikäyttötarkoituksessa tavaroiden tuotantoa tai palvelujen tarjoamista varten. Tämä määrittely vastaa erästä osaa ihmiskaupan tunnusmerkistöstä, sellaisena kuin se on määritelty Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen liitettyssä ihmiskauppaa koskevassa lisäpöytäkirjassa.

Työvoiman hyväksikäyttö määritellään kyseisessä artiklassa työmarkkinalainsäädännön mukaisten työehtojen, palkkaa koskevien ehtojen sekä työterveys- ja työturvallisuusmääräysten rikkomiseksi. Työmarkkinalainsäädäntöä koskevan viittauksen tarkoituksena ei ole puuttua jäsenvaltioiden työmarkkinalainsäädäntöön. Tavoitteena on muodostaa voimassa oleviin säädöksiin perustuva vertailuarvo (*benchmark*), joka vastaa työmarkkinoilla hyväksyttäviä käytäntöjä. Olisi korostettava, että tätä määritelmää on tarkasteltava suhteessa ihmiskaupan määritelmään ja siihen liittyviin osa-alueisiin kuten pakottamisen tunnusmerkistöön. Lisäksi tämän rikoksen tunnusmerkistöön kuuluu vaatimus, että henkilön perusoikeuksia on loukattu ja loukataan edelleen; perusoikeuksilla tarkoitetaan oikeuksia, jotka mainitaan esimerkiksi Nizzan Eurooppa-neuvoston julistamassa perusoikeuskirjassa. Tämä vaatimus kattaa myös uhrin perusoikeuksien näkökulman eikä pelkästään rikokseen syyllistyneen toimintaa kuten jäljempänä mainituissa tunnusmerkeissä. Edellytyksenä on myös se, että henkilön perusoikeuksia on loukattu jatkuvasti.

Työvoiman hyväksikäyttöä varten tapahtuvan ihmiskaupan tunnusmerkistö, joita käsitellään a ja b alakohdassa, on yhdenmukainen Yhdistyneiden Kansakuntien ihmiskauppaa koskevan pöytäkirjan kanssa. Artiklan c ja d alakohdissa, jotka ovat osittain yhdenmukaiset asianomaisen pöytäkirjan kanssa, käsitellään ihmiskauppaan liittyviä hyväksikäytön ja painostuksen muotoja. Tavoitteena on varmistaa, että rikollinen käyttäytyminen tulee laaja-alaisesti katetuksi. Tässä yhteydessä mainitaan esimerkiksi velkaorjuus, jossa asianomaisella henkilöllä ei ole mahdollisuutta suojautua painostukselta. Lisäksi mainitaan henkilön heikon aseman hyväksikäyttö. Tämä tarkoittaa esimerkiksi henkisesti tai fyysisesti vammautuneita tai jäsenvaltion alueella laittomasti oleskelevia henkilöitä, joiden tilanne on – ainakin heidän oman käsityksensä mukaan – usein sellainen, ettei heillä ole muuta vaihtoehtoa kuin alistua hyväksikäytettäväksi. Viimeksi mainittujen seikkojen avulla otetaan huomioon uhrin erityisasema eikä pelkästään ihmiskaupan harjoittajan käyttäytymistä.

Uhrin siirtymistä rajan yli ei tämän määritelmän mukaisesti edellytetä. Tämä perustelu noudattaa Europolin yleissopimusta ja ihmiskauppaa koskevaa Yhdistyneiden Kansakuntien lisäpöytäkirjaa, joiden mukaisesti ihmiskauppaan liittyy tavallisesti kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus, mutta siihen ei liity edellytystä uhrin itsensä siirtymisestä rajan ylitse. Lisäksi ihmiskaupan tunnusmerkistössä on olennaista nimenomaan hyväksikäyttötarkoitus eikä rajan yli "siirtyminen". Rajanylityksen edellyttäminen johtaisi paradoksaaliseen tilanteeseen, jossa kotimaassaan prostituutioon pakotetut ja ihmiskaupan uhriksi joutuneet Euroopan kansalaiset olisivat heikommassa asemassa kuin yhteisön ulkopuolelta tulevat vastaavassa tilanteessa olevat kansalaiset. Kun luovutaan rajanylitystä koskevasta edellytyksestä, voidaan ehdotuksen soveltamisalaan sisällyttää myös nk. "uudelleenkauppaaminen" kohdemaassa, mikä usein on olennainen osa ihmiskauppaketjua ja -toimintaa.

2 artikla (Seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuva ihmiskauppa)

Päätöksen 2 artiklassa jäsenvaltiot velvoitetaan varmistamaan, että ihmiskauppa seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa on säädetty rangaistavaksi teoksi. Artiklan rakenne ja sisältö ovat 1 artiklan mukaiset.

Seksuaalinen hyväksikäyttö sisältää henkilön hyväksikäytön prostituutiossa, pornografisissa esityksissä tai pornografisen materiaalin tuotannossa.

3 artikla (Yllyttäminen, avunanto ja yritys)

Päätöksen 3 artiklassa jäsenvaltiot veloitetaan varmistamaan, että työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa ja seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaan ihmiskauppaan liittyvä yllyttäminen, avunanto ja teon yritys ovat rangaistavia tekoja.

4 artikla (Rangaistukset ja niiden koventamisperusteet)

Päätöksen 4 artiklassa säädetään rangaistuksista ja niiden koventamisperusteista. Artiklan 1 kohdassa säädetään, että 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista määrättävien rangaistusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia ja että niistä säädetty rangaistuksen on oltava vähintään kuusi vuotta vankeutta. Tällaisten rangaistusten perusteella ihmiskauppa on mahdollista sisällyttää niiden välineiden soveltamisalaan, joita on hyväksytty järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön lisäämiseksi Euroopan unionissa. Tällaisia ovat rahanpesua, rikosentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamista, jäljittämistä, jäädyttämistä, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yhteinen toiminta 98/699/YOS⁵ sekä rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisointia koskeva yhteinen toiminta 98/733/YOS⁶.

Koska ihmiskauppaan liittyy hyvin vakava rikollinen käyttäytyminen, säädetään kohdassa 2, että rangaistuksen koventamisperusteiden täytyessä rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään 10 vuotta vankeutta. Komission ehdotus vähintään 10 vuoden enimmäisrangaistuksen säätämisestä silloin kun rangaistuksen koventamisperusteet täytyvät perustuu tulkintaan, jonka mukaan ihmiskaupasta säädettyjen rangaistusten tulisi vastata rikoksen vakavuutta ja niillä tulisi olla voimakas pelotusvaikutus.

Jäljempänä on lueteltu kolme tyypillistä rangaistuksen koventamisperusteeksi soveltuvaa perustetta. Ne ovat vähimmäisedellytyksiä eivätkä rajoita muiden määritelmien soveltamista, joita jäsenvaltioiden lainsäädännössä on säädetty niiden lisäksi. Tässä puitepäätöksessä säädetyt edellytykset voidaan määritellä seuraavasti:

- "tuottaa huomattavaa hyötyä" voi liittyä "paritukseen", joka täyttää koventamisperusteet ja johon tulee vähimmäisedellytyksenä liittyä rikoksen tekijän vaurastuminen rikoksen johdosta,
- "tehdään osana rikollisjärjestön toimintaa" olisi muodostettava yhteisen toiminnan 98/733/YOS⁷ 1 artiklan mukaisesti, jossa kriminalisoidaan kuuluminen rikollisjärjestöön Euroopan unionin jäsenvaltiossa.
- "erityinen säälimättömyys" on edellytys, jolla määritellään ihmiskauppaan syyllistyneen harjoittaman voimankäytön tai painostuksen aste ja piittaamattomuus uhrin psyykkisestä tai fyysisestä terveydestä siten, että rikos on sitä vakavampi, mitä vakavampaa voimankäyttö, painostus tai piittaamattomuus ovat olleet.

⁵ EYVL L 333, 9.12.1998, s. 1.

⁶ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

⁷ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

5 artikla (Oikeushenkilöiden vastuu)

On myös tarpeen säätää tapauksista, jossa ihmiskauppaan on osallistunut oikeushenkilöitä. Tämän vuoksi 5 artiklassa säädetään oikeushenkilön saattamisesta vastuuseen 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka luonnollinen henkilö on tehnyt asianomaisen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi joko yksin tai oikeushenkilön toimitusjäsenten jäsenenä. Vastuu olisi määriteltävä siten, että se kattaa sekä rikosoikeudellisen että siviilioikeudellisen vastuun (katso myös seuraamuksia koskeva 6 artikla).

Tämän lisäksi 2 kohdassa säädetään, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos sen puolesta tai hyväksi on ollut mahdollista tehdä rikoksia siksi, että henkilö, jolla on valtuudet tehdä päätöksiä, on harjoittanut ohjausta tai valvontaa puutteellisesti. Artiklan 3 kohdassa säädetään, ettei oikeushenkilöön kohdistuva oikeustutkinta sulje pois rinnakkaista oikeustutkintaa, joka kohdistuu luonnolliseen henkilöön, ja 4 kohdassa määritellään tässä puitepäätöksessä käytettävä oikeushenkilön käsite.

6 artikla (Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset)

Päätöksen 6 artiklassa säädetään oikeushenkilöihin kohdistuvia seuraamuksia koskevista edellytyksistä. Seuraamusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia ja vähimmäisrangaistukseksi on säädettävä rikosoikeudellinen sakko tai muu sakko. Artiklassa säädetään myös muista oikeushenkilöihin sovellettavista seuraamuksista.

7 artikla (Lainkäyttövalta ja syyttäminen)

Koska ihmiskauppaan liittyvät rikokset ovat luonteeltaan kansainvälisiä, niiden tehokas torjunta lainsäädännön keinoin edellyttää, että lainkäyttövaltaa ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevat menettelysäännökset ovat niin selkeitä ja ulottuvat niin pitkälle kuin kansallisten oikeusjärjestelmien kannalta on mahdollista, jotta rikoksesta epäilty henkilö ei pystyisi välttämään syytteenpanoa.

Artiklan 1 kohdassa esitetään edellytykset, joiden perusteella kansallisille lainvalvonta- ja oikeusviranomaisille voidaan antaa toimivalta tämän puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin liittyvässä syytteenpanossa. Jäsenvaltio käyttää toimivaltaansa seuraavissa kolmessa tapauksessa:

- (a) rikos on osittain tai kokonaan tehty sen alueella, riippumatta rikoksessa osallisena olevan henkilön asemasta tai kansalaisuudesta (alueperiaate),
- (b) rikoksentekijä on jäsenvaltion kansalainen (aktiivinen persoonallisuusperiaate). Koska perusteena on rikoksentekijän oikeusasema, lainkäyttövaltaa voidaan käyttää riippumatta rikoksen tekopaikan maan laista (*lex locus delicti*). Syytteenpanosta ulkomailla tehtyjen rikosten yhteydessä vastaavat jäsenvaltiot. Tämä on erityisen tärkeää niille jäsenvaltioille, jotka eivät luovuta omia kansalaisiaan, tai
- (c) rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi.

Koska kaikkien jäsenvaltioiden oikeusperinne ei tunne ekstraterritoriaalisuutta kaikkien rikoslajien osalta, jäsenvaltiot voivat 1 kohdan velvoitteita noudattaen rajoittaa toimivaltansa ensimmäiseen mainitusta kolmesta tilanteesta. Mikäli jäsenvaltiot eivät toimi näin, ne voivat

tästä huolimatta rajoittaa 1 kohdan b ja c alakohdan soveltamista niihin tapauksiin, joissa rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella.

Artiklan 3 kohdassa otetaan huomioon se, etteivät tietyt jäsenvaltiot luovuta omia kansalaisiaan, sekä pyritään varmistamaan, että ihmiskaupasta epäillyt henkilöt voidaan panna syytteeseen niissäkin tapauksissa, joissa jäsenvaltio kieltäytyy luovuttamasta omia kansalaisiaan. Jäsenvaltion, joka ei luovuta omia kansalaisiaan, on 3 kohdan mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen tuomiovaltansa oman maansa kansalaisiin, jotka ovat syyllistyneet rikokseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella, ja saattaakseen heidät tarvittaessa syytteeseen. Artiklan 4 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle, mikäli ne aikovat soveltaa 2 kohtaa.

8 artikla (Uhrit)

Ihmiskauppaa koskevaan Euroopan unionin lähestymistapaan kuuluu olennaisesti uhrien auttaminen. Ihmiskaupan harjoittajat ovat usein hyväksikäyttäneet uhrejaan vakavasti. Komissio katsoo näin ollen, että puitepäätökseen olisi sisällytettävä uhreja koskeva artikla. Osa kattavaa toimintamallia on myös uhreille annettava sosiaalituki, jonka tarkoituksena on auttaa heitä selviytymään kokemuksistaan ja antaa heille mahdollisuus palata mm. työmarkkinoille.

9 artikla (Jäsenvaltioiden välinen yhteistyö)

Päätöksen 9 artiklan tarkoituksena on hyödyntää niitä monia kansainvälisiä oikeudellisen yhteistyön välineitä, joiden osapuolena jäsenvaltiot ovat ja joita olisi sovellettava tämän puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluviin kysymyksiin. Useisiin kahdenvälisiin ja monenvälisiin sopimuksiin sekä Euroopan unionin yleissopimuksiin sisältyy esimerkiksi keskinäistä oikeusapua ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia järjestelyjä. Tämän artiklan tarkoituksena on niin ikään edistää tietojen vaihtoa.

Artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan antamaan toisilleen mahdollisimman laajaa oikeusapua ihmiskauppaa koskevissa oikeudellisissa menettelyissä. Jos kyseessä on positiivinen tuomiovaltaristiriita, jäsenvaltioiden on 2 kohdan mukaan neuvoteltava keskenään toiminnan yhteensovittamisesta tehokkaan syytteenpanon varmistamiseksi. Kohdassa todetaan samoin, että olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä kuten yhteystuomareita⁸ ja Euroopan oikeudellista verkostoa⁹ olisi asianmukaisesti hyödynnettävä. Artiklan 3 kohdassa korostetaan yhteysviranomaisen merkitystä tietojenvaihdossa. Kohdassa on selkeä maininta Europolin osallistumisesta. Artiklan 4 kohdassa käsitellään tiedonkulkua, mitä tarkoitusta varten on perustettu ihmiskauppaa koskevien tietojen vaihdosta vastaavat yhteysviranomaiset.

10 artikla (Täytäntöönpano)

Päätöksen 10 artiklassa käsitellään tämän puitepäätöksen täytäntöönpanoa ja seuranta. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteet tämän puitepäätöksen noudattamiseksi 31. joulukuuta 2002 mennessä. Lisäksi säädetään, että jäsenvaltiot ilmoittavat kyseiseen päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle täytäntöönpanosäädökset, joilla ne saattavat tässä puitepäätöksessä määrättyt velvoitteet osaksi

⁸ EYVL L 105, 27.4.1996.

⁹ EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4.

kansallista lainsäädäntöään. Neuvosto arvioi 30 päivään kesäkuuta 2004 mennessä näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella sitä, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavia toimenpiteitä tämän puitepäätöksen noudattamiseksi.

11 artikla (Helmikuussa 1997 hyväksytyn yhteisen toiminnan kumoaminen)

Päätöksen 11 artiklassa kumotaan helmikuussa 1997 hyväksytty yhteinen toiminta. Tavoitteena oli tuolloin yhteisen toiminnan täytäntöönpano 31. joulukuuta 1999 mennessä, johon mennessä myös jäsenvaltioiden oli määrä esittää neuvoston pääsihteeristölle kertomukset niistä ehdotuksista, joita ne tuolloin olivat tehneet puitepäätöksessä määrättyjen velvoitteiden täyttämiseksi. Tämän puitepäätöksen ja lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvat asiat ovat suurelta osin samoja. Vaikka yhteinen toiminta saattaa yleisten oikeusperiaatteiden perusteella olla vanhentunut eikä sillä enää ole oikeudellisia seurauksia, komission mielestä on tärkeää tähdentää, että tämä puitepäätös kumoaa yhteisen toiminnan.

12 artikla (Voimaantulo)

Päätöksen 12 artiklassa säädetään puitepäätöksen voimaantulosta päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Ehdotus:

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS

ihmiskaupan torjumisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan, 31 artiklan e alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvoston ja komission toimintasuunnitelmassa parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta¹, Tampereella 15–16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä, Santa Maria da Feirassa 19–20 päivänä kesäkuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä, komission tulostaulussa² ja Euroopan parlamentin 19 päivänä toukokuuta 2000 antamassa päätöslauselmassa³ todetaan ihmiskaupan vastaisten lainsäädäntötoimien tarve tai vaaditaan niiden toteuttamista sekä yhteisistä määritelmistä, rangaistavaksi säättämisestä ja seuraamuksista sopimista.
- (2) Yhteistä toimintaa 24 päivältä helmikuuta 1997 ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta⁴ on täydennettävä lainsäädäntötoimilla, joilla puututaan jäsenvaltioiden oikeudellisten lähestymistapojen eroavuuksiin ja edistetään tehokkaan oikeudellisen ja lainvalvontayhteistyön kehittymistä ihmiskaupan ehkäisemiseksi.
- (3) Ihmiskauppaan liittyy vakavia, perustavanlaatuisiin ihmisoikeuksiin ja ihmisarvoon kohdistuvia rikkomuksia. Se käsittää säälimättömiä tekoja kuten erityisen haavoittuvien henkilöiden hyväksikäyttöä ja harhaanjohtamista sekä väkivallan ja uhkauksien käyttöä ja velkaorjuuteen alistamista ja pakottamista.
- (4) Kansainväliset järjestöt, erityisesti Yhdistyneet Kansakunnat, on tehnyt tällä alalla merkittävää työtä, jota täydentämään tarvitaan myös Euroopan unionin toimia.

¹ EYVL C 19, 23.1.1999.

² KOM(2000) 167 lopullinen, kohta 2.4 *Maahanmuuttovirtojen hallinta* ja kohta 4.3 *Eräiden rikollisuuden muotojen torjuminen*.

³ A5-0127/2000.

⁴ EYVL L 63, 4.3.1997.

- (5) Ihmiskauppa on vakava rikos ja siihen puuttumista varten on luotava kokonaisvaltainen lähestymistapa, jonka olennaisen osan muodostavat kaikille jäsenvaltioille yhteinen rikoslainsäädäntö, tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset mukaan luettuina, sekä mahdollisimman laaja oikeudellinen yhteistyö. Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti tässä puitepäätöksessä rajoitutaan vähimpään, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan unionin tasolla, eikä siten ylitetä sitä, mikä tarvitaan tähän tarkoitukseen.
- (6) On tarpeen määrätä ihmiskaupan harjoittajille riittävän ankarat seuraamukset, jotta ihmiskauppa voidaan niiden perusteella sisällyttää niiden välineiden soveltamisalaan, joita on hyväksytty järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tällaisia ovat rahanpesua, rikoksetekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamista, jäljittämistä, jäädyttämistä, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yhteinen toiminta 98/699/YOS⁵ sekä rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisointia koskeva yhteinen toiminta 98/733/YOS⁶.
- (7) Tämän puitepäätöksen tulisi edistää ihmiskaupan ehkäisyä ja torjuntaa täydentämällä neuvoston jo vahvistamia välineitä, joita ovat muun muassa yhteinen toiminta 96/700/YOS⁷ ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta vastaavien henkilöiden kannustus- ja vaihto-ohjelman (STOP) perustamisesta, yhteinen toiminta 96/748/YOS⁸ Europolin huumeyksikölle annetun toimeksiannon laajentamisesta, neuvoston ja Euroopan parlamentin päätös 293/2000/EY⁹ lapsiin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseviä torjuntatoimenpiteitä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta (Daphne), yhteinen toiminta 98/428/YOS¹⁰ Euroopan oikeudellisen verkoston perustamisesta, yhteinen toiminta 96/277/YOS¹¹ Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen oikeudellisen yhteistyön edistämiseen tähtäävää yhteistuomareiden vaihtojärjestelmää koskien sekä yhteinen toiminta 98/427/YOS¹² rikosasioissa annettavassa keskinäisessä oikeusavussa noudatettavista hyvistä toimintatavoista,

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaan ihmiskauppaan liittyvät rikokset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilön värväys, kuljettaminen, siirtäminen ja kätkeminen sekä tämän jälkeen tapahtuva vastaanottaminen ja hallinnan siirto ovat rangaistavia tekoja, silloin kun asianomaisen henkilön perusoikeuksia on loukattu ja loukataan edelleen hyväksikäyttötarkoituksessa tavaroiden tuotantoa tai palvelujen tarjoamista varten tavalla, joka on työmarkkinalainsäädännön vastainen työehtojen, palkan sekä työterveys- ja työturvallisuusmääräysten osalta, ja:

- (a) tekoon liittyy pakottaminen, voimankäyttö tai uhkaaminen, ihmisryöstö mukaan luettuna, tai

⁵ EYVL L 333, 9.12.1998, s. 1.

⁶ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

⁷ EYVL L 322, 12.12.1996.

⁸ EYVL L 342, 31.12.1996.

⁹ EYVL L 34, 9.2.2000.

¹⁰ EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4.

¹¹ EYVL L 105, 27.4.1996.

¹² EYVL L 191, 7.7.1998.

- (b) tekoon liittyä harhaanjohtaminen tai petos, tai
- (c) aseman, vaikutusvallan tai painostuksen väärinkäyttö, tai
- (d) jokin muu väkivallan käytön muoto.

2 artikla

Seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaan ihmiskauppaan liittyvät rikokset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilön värväys, kuljettaminen, siirtäminen ja kätkeminen sekä tämän jälkeen tapahtuva vastaanottaminen ja hallinnan siirto ovat rangaistavia tekoja, silloin kun tarkoituksena on käyttää häntä hyväksi prostituutiossa, pornografisessa esityksessä tai pornografisen materiaalin tuotannossa, ja tekoon liittyä:

- (a) pakottaminen, voimankäyttö tai uhkaaminen, ihmisryöstö mukaan luettuna, tai
- (b) harhaanjohtaminen tai petos, tai
- (c) aseman, vaikutusvallan tai painostuksen väärinkäyttö, tai
- (d) jokin muu väkivallan käytön muoto.

3 artikla

Yllyttäminen, avunanto ja yritys

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 ja 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvä yllyttäminen, avunanto ja teon yritys ovat rangaistavia tekoja.

4 artikla

Rangaistukset ja raskauttavat asianhaarat

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, mukaan luettuna vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kuusi vuotta.
2. Rajoittamatta kansallisessa lainsäädännössä olevien muiden määritelmien soveltamista kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kymmenen vuotta, kun
 - siihen liittyä erityistä säälimättömyyttä, tai
 - se tuottaa huomattavaa hyötyä, tai
 - se tehdään osana rikollisjärjestön toimintaa.

5 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on oikeushenkilön puolesta tai hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien henkilö, jolla on oikeushenkilössä johtava asema seuraavin perustein:

- (a) oikeus edustaa oikeushenkilöä, tai
 - (b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta, tai
 - (c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön alaisena toimiva henkilö on voinut tehdä kyseisen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi 1, 2 tai 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten.
 3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu oikeushenkilöiden vastuu ei estä rikosoikeudellisia menettelyjä sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöinä, yllyttäjinä tai osallisina 1, 2 tai 3 artiklassa tarkoitetuissa rikoksissa.
 4. Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan 'oikeushenkilöllä' mitä tahansa muodostumaa, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan lain nojalla, lukuun ottamatta valtioita tai muita julkisia elimiä niiden käyttäessä julkiseen valtaan liittyviä oikeuksiaan sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä.

6 artikla

Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 artiklan mukaisesti vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joihin kuuluu rikosoikeudellisia tai muita sakkoja ja joihin voi kuulua muita seuraamuksia, kuten:

- (a) oikeuden menettäminen julkisiin etuisuuksiin tai tukiin, tai
- (b) väliaikainen tai pysyvä liiketoimintakielto, tai
- (c) tuomioistuimen valvontaan asettaminen, tai
- (d) tuomioistuimen määräys lopettaa toiminta, tai
- (e) rikoksen toteuttamiseen käytettyjen laitosten sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi.

7 artikla

Lainkäyttövalta ja syyteeseen asettaminen

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa 1, 2 tai 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos:
 - (a) rikos on kokonaan tai osittain tehty sen alueella, tai
 - (b) rikoksen tekijä on jäsenvaltion kansalainen.
 - (c) rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi.
2. Jäsenvaltio voi päättää, ettei se sovelle lainkäyttövaltaa koskevia 1 kohdan b ja c alakohdan sääntöjä tai että se soveltaa niitä vain erityisissä olosuhteissa tai tilanteissa, jos rikos on tehty sen alueen ulkopuolella.
3. Jäsenvaltion, joka ei lainsäädäntönsä mukaan luovuta omia kansalaisiaan, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa oman maansa kansalaisiin, jotka ovat syyllistyneet 1, 2 tai 3 artiklassa tarkoitettuun rikokseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella, ja nostaakseen tarvittaessa syytteet näissä tapauksissa.

4. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle päätöksestään soveltaa 2 kohtaa sekä mainittava tarvittaessa ne erityiset olosuhteet tai tilanteet, joissa päätöstä sovelletaan.

8 artikla

Uhrin

Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että tässä puitepäätöksessä tarkoitettujen rikosten uhreille taataan asianmukainen oikeusturva ja asema rikosoikeudenkäynnissä. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että rikostutkinta ja oikeudenkäyntimenettelyt eivät aiheuta uhreille lisävahinkoa.

9 artikla

Jäsenvaltioiden yhteistyö

1. Jäsenvaltiot antavat toisilleen voimassa olevien yleissopimusten sekä monen- ja kahdenvälisten sopimusten ja järjestelyjen mukaisesti mahdollisimman laajalti keskinäistä oikeusapua tässä puitepäätöksessä tarkoitettuihin rikoksiin liittyvissä oikeudenkäyntimenettelyissä.
2. Jos tässä puitepäätöksessä tarkoitettu rikos kuuluu usean jäsenvaltion toimivaltaan, näiden valtioiden on neuvoteltava keskenään toiminnan yhteensovittamisesta syytetöimien tehokkuuden varmistamiseksi. Olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä kuten yhteystuomareita ja Euroopan oikeudellista verkostoa olisi hyödynnettävä asianmukaisesti.
3. Jäsenvaltioiden on perustettava yhteysviranomaisia tai käytettävä olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvien tietojen vaihtamista varten. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että Europol osallistuu tietojenvaihtoon toimivaltuksiensa rajoissa.
4. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteerille ja komissiolle, mikä yhteysviranomainen vastaa ihmiskauppaan liittyvien tietojen vaihdosta. Pääsihteeristö ilmoittaa yhteysviranomaisten yhteystiedot muille jäsenvaltioille.

10 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan tämän puitepäätöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002.
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava samaan päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle kirjallisina säännökset, jotka ne ovat antaneet tämän puitepäätöksen mukaisten velvoitteidensa saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto arvioi 30 päivään kesäkuuta 2004 mennessä näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäätöksen noudattamiseksi.

11 artikla

Yhteisen toiminnan 97/154/YOS kumoaminen

Tällä puitepäätöksellä kumotaan yhteinen toiminta 24 päivältä helmikuuta 1997, jonka neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta.

12 artikla
Voimaantulo

Tämä puitepäättös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

Ehdotus:

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS

lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta

PERUSTELUT

1. JOHDANTO

Neuvosto vahvisti 24. helmikuuta 1997 ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisen yhteisen toiminnan¹. Asiakirjassa käsitellään useita aiheita kuten määritelmiä (rajoittamatta kuitenkaan jäsenvaltioiden lainsäädännössä olevien yksityiskohtaisempien määritelmien soveltamista), lainkäyttövaltaa, rikosprosessia, uhreille annettavaa apua sekä poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä. Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet yhteisen toiminnan puitteissa tarkastelemaan voimassa olevia kansallisia säädöksiään sen varmistamiseksi, että ihmiskauppa ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on säädetty niissä rangaistaviksi teoiksi.

Sen jälkeen kun yhteinen toiminta vuonna 1997 hyväksyttiin, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian vastaisten toimien ja aloitteiden määrä on lisääntynyt ja niiden sisältö on kehittynyt huomattavasti Euroopan unionin tasolla sekä paikallisella, alueellisella ja laajemmalla kansainvälisellä tasolla. Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia ovat kasvava ongelma, ja on käynyt selkeästi ilmi, että siihen puuttuminen edellyttää jäsenvaltioiden oikeudellisten lähestymistapojen yhdenmukaistamista.

Lisäksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna Amsterdamin sopimuksella, on selkeä maininta ihmiskaupasta. Wienin toimintasuunnitelmassa² ja Tampereella kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä kehoitetaan selvästi jatkamaan lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisia lainsäädäntötoimia. Lainsäädäntötoimet on mainittu myös komission tulostaulussa vapauten, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumisen seuraamiseksi Euroopan unionissa³. Lisäksi neuvosto hyväksyi 29. toukokuuta 2000 päätöksen⁴ Internetissä välitettävän lapsipornografian vastaisista toimenpiteistä.

Kaksi esimerkkiä laajemman kansainvälisen tason kehityksestä ovat Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta sekä Euroopan neuvostossa parhaillaan valmisteltava tietokoneirikollisuutta koskeva yleissopimus, jossa käsitellään mm. lapsipornografiaa tietokonejärjestelmissä. Komissio on osallistunut aktiivisesti jälkimmäisen välineen valmisteluun, ja puitepääotosuhteissa onkin otettu huomioon tulevan, lapsipornografiaa tietokonejärjestelmissä käsittelevän yleissopimuksen keskeiset elementit. Puitepääotosuhteus koskee toki myös muita lapsipornografian muotoja.

Koska vapauten, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumisella Euroopan unionissa on erityinen merkitys, jäsenvaltioiden olisi voitava kehittää puitepääotosta siten, että tiettyjä rikoslain ja oikeudellisen yhteistyön osa-alueita viedään pidemmälle kuin mikä on ollut mahdollista niillä välineillä, joita oli olemassa ennen Amsterdamin sopimuksen voimaantuloa tai joita on kehitetty laajemmalla kansainvälisellä tasolla. Puitepääotoksessa olisi esimerkiksi käsiteltävä täsmällisesti mm. rangaistavaksi säätämistä, rangaistuksia ja muita seuraamuksia sekä rangaistuksen koventamisperusteita ja siihen olisi sisällytettävä säännöksiä

¹ EYVL L 63, 4.3.1997.

² EYVL C 19, 23.1.1999.

³ KOM (2000) 167 lopullinen, 24.3.2000.

⁴ EYVL L 138, 9.6.2000, s. 1.

lainkäyttövallasta, ekstraterritoriaalinen soveltaminen ja rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen mukaan luettuina.

Edellä mainitun perusteella komissio katsoo, että Euroopan unionin on toteutettava lisätoimia lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumiseksi. Puitepäätöksellä, joka on Amsterdamin sopimuksella käyttöön otettu väline, voidaan vahvistaa Euroopan unionin yhteistä lähestymistapaa tällä alalla ja täydentää lainsäädännössä olevia puutteita. Lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa koskevan selkeän yhteisen lähestymistavan tarvetta voidaan tarkastella myös Euroopan unionin tulevaa laajentumista silmällä pitäen.

Tämän johdosta ja edellä mainitun tulostaulun mukaisesti komissio on päättänyt antaa ehdotuksen puitepäätökseksi lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa koskevien jäsenvaltioiden rikoslakien ja myös rangaistusten lähentämisestä. Ehdotus sisältää määräyksiä myös horisontaalisista oikeudellisista kysymyksistä kuten lainkäyttövallasta ja jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä. Ehdotus koskee lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumista. Siinä ei käsitellä hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaa ihmiskauppaa, koska tästä aiheesta esitetään erillinen puitepäätösehdotus. Näiden aiheiden käsitteleminen kahdessa erillisessä puitepäätöksessä antaa neuvostolle mahdollisuuden keskittyä perusteellisemmin lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa koskevan ongelman ratkaisemiseen.

2. OIKEUSPERUSTA

Tässä ehdotuksessa puitepäätökseksi käsitellään jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämistä rikosasioissa tapahtuvan poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön alalla. Siinä käsitellään myös rikostunnusmerkistöjä ja rangaistuksia koskevia vähimmäisedellytyksiä järjestäytyneen rikollisuuden alalla. Ehdotuksen perusteluosassa tarkoitettu oikeusperusta on näin ollen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artikla, jossa mainitaan selkeästi lapsiin kohdistuvat rikokset, sekä 31 artiklan e kohta ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohta. Ehdotuksella ei ole Euroopan yhteisöjen talousarvioon kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia.

3. PUITEPÄÄTÖS: ARTIKLAKOHTAISET PERUSTELUT

1 artikla (määritelmät)

Päätöksen 1 artiklassa määritellään puitepäätöksessä käytetyt käsitteet. Sen a, b ja c alakohdassa määritellään puitepäätöksen keskeiset käsitteet. A alakohdassa määritellään 'lapsi', b alakohdassa 'lapsipornografia' ja c alakohdassa 'tietokonejärjestelmä'.

Tässä puitepäätösehdotuksessa 'lapsella' tarkoitetaan alle 18-vuotiaita henkilöitä. Siltä osin kuin ikäraja liittyy lapsipornografiaan, komissio katsoo, että alle 18-vuotiaan seksuaaliseen tekoon osallistuvan henkilön esittäminen on lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä. Vaikka alle 18-vuotias lapsi olisi riittävän kypsä tekemään harkitun päätöksen seksuaaliseen tekoon osallistumisesta, päätös ei tämän vuoksi kuitenkaan kattaisi tällaisen teon esittämistä. Kahdeksantoista vuoden suojaikäraja on myös lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukainen.

Artiklan b alakohta koskee pornografista aineistoa, joka esittää lasta seksuaalisessa kanssakäymisessä. Ilmaisuihin 'kuvatallenne' tulisi määritellä siten, että se kattaa myös kehittämättömän valokuva- ja videofilmin sekä tietokoneen kovalevyille tai muulle sähköiselle välineelle tallennetun tiedoston, joka voidaan muuttaa kuvaksi. Ilmaisulla 'seksuaaliseen tekoon osallistuva lapsi' tulisi tarkoittaa ainakin seuraavia tekoja:

- a) sukupuoliyhteys, joka käsittää seuraavat kosketustavat: genitaali-genitaali, oraali-genitaali, anaali-genitaali tai oraali-anaali,
- b) eläimeen sekaantuminen,
- c) itsetyydytys,
- d) sadismi tai masokismi, tai
- e) sukupuolielimien tai niiden alueen esittäminen sukupuolisiveellisyyttä loukkaavalla tavalla.

Artiklan d alakohdassa määritellään 'oikeushenkilö'. 'Oikeushenkilön' määritelmä on peräisin Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyvästä toisesta pöytäkirjasta⁵.

2 artikla (Lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät rikokset)

Puitepäättöksen 2 artiklassa veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on säädetty rangaistavaksi teoksi. A alakohdassa todetaan, että lasten hyväksikäyttö eri muodoissaan on rangaistava teko. B alakohdassa todetaan, että lapsen taivuttaminen seksuaaliseen käyttäytymiseen on rangaistava teko, kun se tapahtuu i–iii luetelmakohdissa mainittujen olosuhteiden vallitessa. Seksuaalisella käyttäytymisellä tarkoitetaan tässä puitepäättöksessä myös toimintaa, josta käytetään 1 artiklassa lapsipornografian yhteydessä ilmaisua 'seksuaalinen teko'.

3 artikla (Lapsipornografiaan liittyvät rikokset)

Puitepäättöksen 3 artiklassa veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että erilaiset lapsipornografiaan liittyvät tahalliset teot on säädetty rangaistaviksi. 1 artiklan a alakohta koskee lapsipornografian tuottamista, b alakohta lapsipornografian jakelua, levittämistä ja välittämistä, c alakohta lapsipornografian tarjoamista tai muulla tavoin saatavilla pitämistä ja d alakohta lapsipornografian hankkimista ja hallussapitoa.

A–d alakohdissa käytetyt teonsanat viittaavat paitsi valmisteilla olevaan tietokonerikollisuutta koskevaan yleissopimukseen myös jäsenvaltioiden rikoslainsäädännössä käytettäviin ilmaisuihin. Komission tarkoituksena on ollut kattaa kaikki käyttäytymismuodot, jotka tyypillisesti muodostavat lapsipornografiaan liittyvän rikoksen.

Artiklan 1 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että luetelluista rikoksista voidaan langettaa tuomio myös siinä tapauksessa, että teko on joko osittain tai kokonaan tehty tietokonejärjestelmää käyttäen.

Artiklan 2 kohta kattaa kaksi tiettyä lapsipornografian muotoa, joissa kuvataan seksuaaliseen tekoon osallistuvaa lasta. Ensimmäisessä henkilö näyttää lapselta, kun taas toisessa kuvia on muutettu tai ne on saatettu jopa kokonaan tuottaa tietokoneen avulla, eli ne ovat manipuloituja tai keinotekoisia. Näin ollen 2 kohta kattaa myös sellaisen pornografisen aineiston, joka ei itse asiassa sisällä varsinaista lasten seksuaalista hyväksikäyttöä. Tarkoituksena on tässä tapauksessa suojata eri etuja kuin 1 kohdassa tarkoitettun lapsipornografian yhteydessä; 1 kohdassa pyritään suojaamaan lapsia seksuaaliselta hyväksikäytöltä, kun taas 2 kohdassa halutaan estää lasten käyttäminen seksiobjekteina ja estää näennäisesti lapsia esittävien

⁵ EYVL C 221, 19.7.1997.

pornografisten kuvausten yleistyminen, koska se olisi omiaan lisäämään lasten seksuaalista hyväksikäyttöä.

Artiklan 2 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että pornografiseen aineistoon liittyvät teot, jotka käsittävät seksuaaliseen tekoon osallistuvan lapsen kuvaamista, ovat rangaistavia. Nämä toimenpiteet eivät vaikuta muualla tässä puitepäätöksessä esitettyjen määritelmien soveltamiseen. Silloin kun kuvassa esiintyy lapselta näyttävä henkilö ja kuva ei ole keinotekoisesti valmistettu vaan esittää todellista henkilöä, jäsenvaltioiden on kuitenkin suljettava rangaistavuuden ulkopuolelle tapaukset, joissa voidaan osoittaa, että kuvan esittämä henkilö on 18 vuotta täyttänyt. Näin voidaan varmistaa, että kaikissa jäsenvaltioissa noudatettava vähimmäissääntö on se, että silloin kun tuomioistuin on vakuuttunut siitä, että kuva esittää lasta, vaikka todellista ikää ei tunneta, teko on rangaistava.

4 artikla (Yllyttäminen, avunanto ja yritys)

Puitepäätöksen 4 artiklan 1 kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan liittyvä yllyttäminen, avunanto ja yritys on säädetty rangaistaviksi teoiksi.

4 artiklan 2 kohta koskee erityisesti teon yritystä. Siinä veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että yritys käyttää lasta seksuaalisesti hyväksi tai tuottaa, jaella, levittää, välittää, tarjota tai muulla tavoin pitää saatavilla lapsipornografiaa on rangaistava teko. 2 kohta ei koske yritystä tahallisesti hankkia ja pitää hallussa lapsipornografista aineistoa.

5 artikla (Rangaistukset ja niiden koventamisperusteet)

Päätöksen 5 artiklassa säädetään rangaistuksista ja niiden koventamisperusteista. Artiklan 1 kohdassa säädetään, että 2, 3, ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista määrättävien rangaistusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia ja että niistä säädettyjen enimmäisrangaistuksen on oltava vähintään neljä vuotta vankeutta. Tahallisen hankinnan ja hallussapidon osalta todetaan erikseen, että vankeusrangaistuksen enimmäiskeston on oltava vähintään yksi vuosi. Tällaisten rangaistusten perusteella lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia on mahdollista sisällyttää niiden välineiden soveltamisalaan, joita on hyväksytty poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön lisäämiseksi Euroopan unionissa. Tällaisia ovat rahanpesua, rikosentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamista, jäljittämistä, jäädyttämistä, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yhteinen toiminta 98/699/YOS⁶ sekä rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisointia koskeva yhteinen toiminta 98/733/YOS⁷.

Koska lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia ovat hyvin vakavia rikoksia, jäsenvaltioiden on 2–4 kohdan nojalla varmistettava, että rangaistuksen koventamisperusteiden täytyessä rikoksesta voidaan langettaa enimmäisrangaistuksena vähintään 8 vuotta vankeutta. Komission ehdotus vähintään 8 vuoden enimmäisrangaistuksen säätämisestä silloin, kun rangaistuksen koventamisperusteet täyttyvät, perustuu tulkintaan, jonka mukaan lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja lapsipornografiasta langetettavien rangaistusten tulisi vastata rikoksen vakavuutta ja niillä tulisi olla voimakas pelotusvaikutus.

⁶ EYVL L 333, 9.12.1998, s. 1.

⁷ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

Artiklassa luetellaan seikat, joita tyypillisesti tulisi pitää raskauttavina asianhaaroina lapsiprostituution, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian yhteydessä. Ne ovat vähimmäisedellytyksiä eivätkä rajoita muiden määritelmien soveltamista, joita jäsenvaltioiden lainsäädännössä on säädetty niiden lisäksi. Tässä puitepääatöksessä säädetyt edellytykset voidaan määritellä seuraavasti:

- ilmaisulla "siihen liittyy alle 10-vuotias lapsi", tai kun on kyse lapsipornografiasta, "... kuvia alle 10-vuotiaasta lapsesta", pyritään varmistamaan korostetun tehokas oikeussuoja hyvin nuorille lapsille ja korostamaan hyvin nuorten lasten seksuaalisen hyväksikäytön vakavuutta siitä langetettavien rikosten avulla,
- "erityinen säälimättömyys" on edellytys, jolla määritellään voimankäytön tai painostuksen aste ja piittaamattomuus uhrin psyykkisestä tai fyysisestä terveydestä siten, että rikos on sitä vakavampi, mitä vakavampaa voimankäyttö, painostus tai piittaamattomuus ovat olleet,
- "tuottaa huomattavaa hyötyä" voi liittyä "paritukseen", joka täyttää koventamisperusteet, ja siihen tulee vähimmäisedellytyksenä liittyä rikoksen tekijän vaurastuminen rikoksen johdosta,
- "tehdään osana rikollisjärjestön toimintaa" olisi muodostettava yhteisen toiminnan 98/733/YOS⁸ 1 artiklan mukaisesti, jossa kriminalisoidaan kuuluminen rikollisjärjestöön Euroopan unionin jäsenvaltiossa,
- ilmaisulla "sisältää kuvia väkivallan tai voimankäytön kohteena olevasta lapsesta" tarkoitetaan kuvia, joihin liittyy väkivaltaa tai voimankäyttöä ja joista käy ilmi, että lasta satutetaan tai että hän kokee olevansa suuressa hädässä; mitä vakavampi väkivallan tai voimankäyttö on, sitä vakavampi on rikos.

5 artiklan 5 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita harkitsemaan tässä puitepääatöksessä tarkoitetuista rikoksista tuomittujen luonnollisten henkilöiden sulkemista lastenhoitoon liittyvän ammattitoiminnan ulkopuolelle joko väliaikaisesti tai pysyvästi.

6 artikla (Oikeushenkilöiden vastuu)

On myös tarpeen säätää tapauksista, jossa oikeushenkilöt ovat osallistuneet lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan. Tämän vuoksi 6 artiklassa säädetään oikeushenkilön saattamisesta vastuuseen 2, 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka luonnollinen henkilö on tehnyt asianomaisen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä. Vastuu olisi määriteltävä siten, että se kattaa sekä rikosoikeudellisen että siviilioikeudellisen vastuun (katso myös seuraamuksia koskeva 7 artikla).

Tämän lisäksi 2 kohdassa säädetään, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos sen puolesta tai hyväksi on ollut mahdollista tehdä rikoksia siksi, että henkilö, jolla on valtuudet tehdä päätöksiä, on harjoittanut ohjausta tai valvontaa puutteellisesti. Artiklan 3 kohdassa säädetään, ettei oikeushenkilöön kohdistuva oikeustutkinta sulje pois rinnakkaista oikeustutkintaa, joka kohdistuu luonnolliseen henkilöön.

⁸ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

Tietokonejärjestelmien avulla tehtyjen lapsipornografiarikosten osalta 6 artikla on tärkeä tietoyhteiskunnan palveluntarjoajien vastuun kannalta. 6 artikla ei vaikuta tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annetun direktiivin 2000/31/EY⁹ säännöksiin, jotka koskevat välittäjinä toimivien palvelun tarjoajien vastuuta. Kyseisen direktiivin 12–14 artiklassa määritellään edellytykset, joiden vallitessa välittäjinä toimivien palveluntarjoajien ei voida katsoa olevan vastuussa pelkästä siirtotoiminnasta (*mere conduit*), välimuistiin tallentamisesta (*caching*) ja säilyttämisestä (*hosting*), ja 15 artiklassa täsmennetään, että jäsenvaltiot eivät saa asettaa tällaisille palveluntarjoajille yleistä velvoitetta valvoa siirtämiään ja tallentamiaan tietoja eivätkä yleistä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita.

Tämän puitepäätöksen tarkoituksena on varmistaa, että palveluntarjoajat voidaan saattaa vastuuseen palveluntarjoajan puolesta tai hyväksi tehdyistä lapsipornografiarikoksista. Vastaavasti palveluntarjoaja voidaan saattaa vastuuseen, jos sen alaisuudessa toimivan henkilön on ollut mahdollista tehdä lapsipornografiarikoksia puutteellisen valvonnan vuoksi ja jos rikos on tehty palveluntarjoajan puolesta tai hyväksi.

7 artikla (Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset)

Päätöksen 7 artiklassa säädetään oikeushenkilöihin kohdistuvia seuraamuksia koskevista edellytyksistä. Seuraamusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia ja vähimmäisrangaistukseksi on säädettävä rikosoikeudellinen tai muu sakko. Artiklassa säädetään myös muista oikeushenkilöihin sovellettavista seuraamuksista.

8 artikla (Lainkäyttövalta ja syyttäminen)

Koska lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan liittyvät rikokset ovat luonteeltaan kansainvälisiä, niiden tehokas torjunta lainsäädännön keinoin edellyttää, että lainkäyttövaltaa ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevat menettelysäännökset ovat niin selkeitä ja ulottuvat niin pitkälle kuin kansallisten oikeusjärjestelmien kannalta on mahdollista, jotta rikoksesta epäilty henkilö ei pystyisi välttämään syytteenpanoa.

Artiklan 1 kohdassa esitetään edellytykset, joiden perusteella kansallisille lainvalvonta- ja oikeusviranomaisille voidaan antaa toimivalta tämän puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin liittyvässä syytteenpanossa. Jäsenvaltio käyttää toimivaltaansa seuraavissa kolmessa tapauksessa:

- (a) rikos on osittain tai kokonaan tehty sen alueella, riippumatta rikoksessa osallisena olevan henkilön asemasta tai kansalaisuudesta (alueperiaate),
- (b) rikoksentekijä on jäsenvaltion kansalainen (aktiivinen persoonallisuusperiaate). Koska perusteena on rikoksentekijän oikeusasema, lainkäyttövaltaa voidaan käyttää riippumatta rikoksen tekopaikan maan laista (*lex locus delicti*). Syytteenpanosta ulkomailla tehtyjen rikosten yhteydessä vastaavat jäsenvaltiot. Tämä on erityisen tärkeää niille jäsenvaltioille, jotka eivät luovuta omia kansalaisiaan, tai
- (c) rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi.

⁹ EYVL L 178, 17.7.2000, s. 1.

Koska kaikkien jäsenvaltioiden oikeusperinne ei tunne ekstraterritoriaalisuutta kaikkien rikoslajien osalta, jäsenvaltiot voivat 1 kohdan velvoitteita noudattaen rajoittaa toimivaltansa ensimmäiseen mainitusta kolmesta tilanteesta. Mikäli jäsenvaltiot eivät toimi näin, ne voivat tästä huolimatta rajoittaa 1 kohdan b ja c alakohdan soveltamista niihin tapauksiin, joissa rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella.

Artiklan 3 kohdassa otetaan huomioon se, etteivät tietyt jäsenvaltiot luovuta omia kansalaisiaan, sekä pyritään varmistamaan, että lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön tai lapsipornografiaan liittyvistä rikoksista epäillyt henkilöt voidaan panna syyteeseen niissäkin tapauksissa, joissa jäsenvaltio kieltäytyy luovuttamasta omia kansalaisiaan.

Jäsenvaltion, joka ei luovuta omia kansalaisiaan, on 3 kohdan mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen tuomiovaltansa oman maansa kansalaisiin, jotka ovat syyllistyneet rikokseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella, ja saattaakseen heidät tarvittaessa syyteeseen. Artiklan 4 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle, mikäli ne aikovat soveltaa 2 kohtaa.

8 artiklan 5 kohdan tarkoituksena on varmistaa, että jäsenvaltioiden lainkäyttövalta koskee myös rikoksia, jotka tehty käyttäen kotijäsenvaltiosta käsin kolmannessa maassa sijaitsevaa tietokonejärjestelmää, esim. varastoimalla tai saattamalla käyttöön lapsipornografista aineistoa kolmannessa maassa sijaitsevan palvelimen välityksellä.

9 artikla (Uhrit)

Lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa koskevaan Euroopan unionin lähestymistapaan kuuluu olennaisesti uhrien suojelu ja auttaminen. Komissio katsoo näin ollen, että puitepäättösehdotukseen olisi sisällytettävä uhreja koskeva artikla. Osa kattavaa toimintamallia on myös lapsille annettava sosiaalituki, jonka tarkoituksena on auttaa heitä selviytymään kokemuksistaan ja antaa heille mahdollisuus palata normaaliin elämään.

10 artikla (Jäsenvaltioiden välinen yhteistyö)

Päätöksen 10 artiklan tarkoituksena on hyödyntää niitä monia kansainvälisiä oikeudellisen yhteistyön välineitä, joiden osapuolena jäsenvaltiot ovat ja joita olisi sovellettava tähän puitepäätökseen. Useisiin kahdenvälisiin ja monenvälisiin sopimuksiin sekä Euroopan unionin yleissopimuksiin sisältyy esimerkiksi keskinäistä oikeusapua ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia järjestelyjä. Tämän artiklan tarkoituksena on niin ikään edistää tietojen vaihtoa.

Artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiot veloitetaan antamaan toisilleen mahdollisimman laajaa keskinäistä oikeusapua lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa koskevissa oikeudellisissa menettelyissä. Jos kyseessä on positiivinen tuomiovaltaristiriita, jäsenvaltioiden on 2 kohdan mukaan neuvoteltava keskenään toiminnan yhteensovittamisesta tehokkaan syyteeseenpanon varmistamiseksi. Kohdassa todetaan samoin, että olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä kuten yhteistuomareita¹⁰ ja Euroopan oikeudellista verkostoa¹¹ olisi asianmukaisesti hyödynnettävä. Artiklan 3 kohdassa korostetaan yhteysviranomaisten merkitystä tietojenvaihdossa. Kohdassa mainitaan selkeästi, että Europolin ja Internetissä

¹⁰ EYVL L 105, 27.4.1996.

¹¹ EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4.

välitettävää lapsipornografiaa koskevassa neuvoston päätöksessä¹² mainittujen yhteysviranomaisten olisi osallistuttava siihen asianmukaisella tavalla. Artiklan 4 kohdassa käsitellään tiedonkulkua, mitä tarkoitusta varten on perustettu lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa koskevien tietojen vaihdosta vastaavat yhteysviranomaiset.

11 artikla (Täytäntöönpano)

Päätöksen 11 artiklassa käsitellään tämän puitepäätöksen täytäntöönpanoa ja seuranta. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteet tämän puitepäätöksen noudattamiseksi 31. joulukuuta 2002 mennessä. Lisäksi säädetään, että jäsenvaltioiden on ilmoitettava samaan päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle täytäntöönpanosäädökset, joilla ne saattavat tässä puitepäätöksessä määrättyt velvoitteet osaksi kansallista lainsäädäntöään. Neuvosto arvioi 30 päivään kesäkuuta 2004 mennessä näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella sitä, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavia toimenpiteitä tämän puitepäätöksen noudattamiseksi.

12 artikla (Voimaantulo)

Päätöksen 12 artiklassa säädetään puitepäätöksen voimaantulosta päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

¹² EYVL 138, 9.6.2000, s. 1.

Ehdotus:

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS

lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan, 31 artiklan e alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvoston ja komission toimintasuunnitelmassa parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta¹, Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmissä, komission tulostaulussa² ja Euroopan parlamentin 11 päivänä huhtikuuta 2000 antamassa päätöslauselmassa³ todetaan lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian vastaisten lainsäädäntötoimien tarve tai vaaditaan niiden toteuttamista sekä yhteisistä määritelmistä, rangaistavaksi säätämisestä ja seuraamuksista sopimista.
- (2) Yhteistä toimintaa 24 päivältä helmikuuta 1997 ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta⁴ ja neuvoston päätöstä Internetissä välitettävän lapsipornografian vastaisista toimenpiteistä⁵ on täydennettävä lainsäädäntötoimilla, joilla puututaan jäsenvaltioiden oikeudellisten lähestymistapojen eroavuuksiin ja edistetään tehokkaan oikeudellisen ja lainvalvontayhteistyön kehittymistä lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian ehkäisemiseksi.
- (3) Euroopan parlamentti toteaa 30 päivänä maaliskuuta 2000 antamassaan päätöslauselmassa⁶, joka koskee komission tiedonantoa lapsiseksimatkailemisen torjuntatoimenpiteiden toteuttamisesta⁷, että lapsiseksimatkaileminen on lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan läheisesti liittyvä rikos ja vaatii komissiota esittämään neuvostolle ehdotuksen puitepäätökseksi, jossa esitetään näiden rikosten rikostunnusmerkistöjä koskevat vähimmäisvaatimukset.

¹ EYVL C 19, 23.1.1999.

² KOM(2000) 167 lopullinen, kohta 4.3 *Eräiden rikollisuuden muotojen torjuminen*.

³ A5-0090/2000.

⁴ EYVL L 63, 4.3.1997.

⁵ EYVL L 138, 9.6.2000, s. 1.

⁶ A5-0052/2000.

⁷ KOM(99) 262.

- (4) Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia loukkaavat vakavalla tavalla ihmisoikeuksia ja lapsen perusoikeutta sopuointuiseen kasvuun ja kehitykseen.
- (5) Lapsipornografia on lasten seksuaalisen väärinkäytön erityisen vakava muoto, joka leistyä ja leviää uusien teknologioiden ja Internetin välityksellä.
- (6) Kansainväliset järjestöt ovat tehneet tällä alalla merkittävää työtä, jota täydentämään tarvitaan myös Euroopan unionin toimia.
- (7) Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia ovat vakavia rikoksia, ja niihin puuttumista varten on luotava kokonaisvaltainen lähestymistapa, jonka olennaisen osan muodostavat kaikille jäsenvaltioille yhteinen rikoslainsäädäntö, tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset mukaan luettuina, sekä mahdollisimman laaja oikeudellinen yhteistyö. Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti tässä puitepäätöksessä rajoitutaan vähimpään, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan unionin tasolla, eikä siten ylitetä sitä, mikä tarvitaan tähän tarkoitukseen.
- (8) On tarpeen määrätä lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan syyllistyneille riittävän ankarat seuraamukset, jotta nämä rikokset voidaan sen perusteella sisällyttää niiden välineiden soveltamisalaan, joita on hyväksytty järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tällaisia ovat rahanpesua, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamista, jäljittämistä, jäädyttämistä, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yhteinen toiminta 98/699/YOS⁸ sekä rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisointia koskeva yhteinen toiminta 98/733/YOS⁹.
- (9) Tämä puitepäätös ei vaikuta Euroopan yhteisön toimivaltaan.
- (10) Tämän puitepäätöksen tulisi edistää lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian ehkäisyä ja torjuntaa täydentämällä neuvoston jo vahvistamia välineitä, joita ovat muun muassa yhteinen toiminta 96/700/YOS¹⁰ ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta vastaavien henkilöiden kannustus- ja vaihto-ohjelman (STOP) perustamisesta, yhteinen toiminta 96/748/YOS¹¹ Europolin huumeysikölle annetun toimeksiannon laajentamisesta, neuvoston ja Euroopan parlamentin päätös 293/2000/EY¹² lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseviä torjuntatoimenpiteitä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta (Daphne), yhteinen toiminta 98/428/YOS¹³ Euroopan oikeudellisen verkoston perustamisesta, Internetin käyttöturvallisuuden parantamista koskeva yhteisön monivuotinen toimintasuunnitelma¹⁴, yhteinen toiminta 96/277/YOS¹⁵ Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen oikeudellisen yhteistyön edistämiseen tähtäävää yhteistuomareiden vaihtojärjestelmää koskien sekä yhteinen toiminta 98/427/YOS¹⁶ rikosasioissa annettavassa keskinäisessä oikeusavussa noudatettavista hyvistä toimintatavoista,

⁸ EYVL L 333, 9.12.1998, s. 1.

⁹ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

¹⁰ EYVL L 322, 12.12.1996.

¹¹ EYVL L 342, 31.12.1996.

¹² EYVL L 34, 9.2.2000.

¹³ EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4.

¹⁴ EYVL L 33, 6.2.1999.

¹⁵ EYVL L 105, 27.4.1996.

¹⁶ EYVL L 191, 7.7.1998.

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla Määritelmät

Tässä puitepäätöksessä:

- (a) 'lapsi' tarkoittaa alle 18-vuotiasta henkilöä,
- (b) 'pornografinen aineisto' tarkoittaa aineistoa, joka esittää seksuaaliseen tekoon osallistuvaa lasta,
- (c) 'tietokonejärjestelmä' tarkoittaa mitä tahansa yhtä tai useampaa laitetta tai toisiinsa liitettyjen tai toisiinsa yhteydessä olevien laitteiden ryhmää, joka suorittaa automaattista tietojenkäsittelyä tietyn ohjelman perusteella,
- (d) 'oikeushenkilö' tarkoittaa mitä tahansa muodostumaa, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan lain nojalla, lukuun ottamatta valtioita tai muita julkisia elimiä niiden käyttäessä julkiseen valtaan liittyviä oikeuksiaan sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä.

2 artikla Lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät rikokset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat käyttäytymismuodot on säädetty rangaistaviksi teoiksi:

- (a) lapsen pakottaminen tai taivuttaminen prostituutioon, siitä hyötyminen ja sen hyväksikäyttö tai sen helpottaminen,
- (b) lapsen taivuttaminen seksuaaliseen kanssakäymiseen
 - (i) houkuttelemalla tai pakottamalla, väkivaltaa tai uhkailua käyttäen, tai
 - (ii) antamalla lapselle seksuaalisten palveluiden vastineeksi rahaa tai muita arvoesineitä tai muu palkkio, tai
 - (iii) käyttäen hyväksi auktoriteettiasemaa tai vaikutusvaltaa lapsen haavoittuvuuteen nähden.

3 artikla Lapsipornografiaan liittyvät rikokset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat tahalliset teot on säädetty rangaistaviksi myös silloin kun ne on tehty tietokonejärjestelmän avulla:
 - (a) lapsipornografian tuottaminen, tai
 - (b) lapsipornografian jakelu, levittäminen tai välittäminen, tai
 - (c) lapsipornografian tarjoaminen tai sen saatavilla pitäminen, tai
 - (d) lapsipornografian hankinta ja hallussapito.
2. Muualla tässä puitepäätöksessä esitettyjen määritelmien soveltamista rajoittamatta jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 kohdassa tarkoitetut teot ovat rangaistavia silloin kun niihin liittyy pornografista aineistoa, joka esittää seksuaaliseen tekoon osallistuvaa lasta, paitsi jos voidaan osoittaa, että lasta esittävä henkilö oli kyseisessä tilanteessa 18 vuotta täyttänyt.

4 artikla

Yllyttäminen, avunanto ja yritys

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvä yllyttäminen, avunanto ja teon yritys ovat rangaistavia tekoja.
2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklassa ja 3 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitettujen tekojen yritys on säädetty rangaistavaksi teoksi.

5 artikla

Rangaistukset ja raskauttavat asianhaarat

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklassa, 3 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, mukaan luettuna vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään neljä vuotta, ja 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu rikoksesta vähintään yksi vuosi.
2. Rajoittamatta jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä olevien muiden määritelmien soveltamista kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklan a alakohdassa ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdeksan vuotta, kun
 - siihen liittyy alle 10-vuotias lapsi, tai
 - siihen liittyy erityistä säälimättömyyttä, tai
 - se tuottaa huomattavaa hyötyä, tai
 - se tehdään osana rikollisjärjestön toimintaa.
3. Jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä olevien muiden määritelmien soveltamista rajoittamatta kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklan b alakohdassa ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdeksan vuotta, kun
 - siihen liittyy alle 10-vuotias lapsi, tai
 - siihen liittyy erityistä säälimättömyyttä.
4. Jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä olevien muiden määritelmien soveltamista rajoittamatta kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdeksan vuotta, kun
 - siihen liittyy kuvia alle 10-vuotiaasta lapsesta, tai
 - siihen liittyy kuvia väkivallan tai voimankäytön kohteena olevasta lapsesta, tai

- se tuottaa huomattavaa hyötyä, tai
 - se tehdään osana rikollisjärjestön toimintaa.
5. Kunkin jäsenvaltion on myös harkittava 2, 3 tai 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista tuomittujen luonnollisten henkilöiden sulkemista väliaikaisesti tai pysyvästi lastenhoitoon liittyvän ammattitoiminnan ulkopuolelle.

6 artikla
Oikeushenkilöiden vastuu

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 2, 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on oikeushenkilön puolesta tai hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien henkilö, jolla on oikeushenkilössä johtava asema seuraavin perustein:
 - (a) oikeus edustaa oikeushenkilöä, tai
 - (b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta, tai
 - (c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.
2. Edellä 3 kohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitetun henkilön harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön alaisena toimiva henkilö on voinut tehdä kyseisen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi 2, 3 tai 4 artiklassa tarkoitettun rikoksen.
3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu oikeushenkilöiden vastuu ei estä rikosoikeudellisia menettelyjä sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöinä, yllyttäjinä tai osallisina 2, 3 tai 4 artiklassa tarkoitetuissa rikoksissa.

7 artikla
Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 6 artiklan mukaisesti vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joihin kuuluu rikosoikeudellisia tai muita sakkoja ja joihin voi kuulua muita seuraamuksia, kuten:

- (a) oikeuden menettäminen julkisiin etuisuuksiin tai tukiin, tai
- (b) väliaikainen tai pysyvä liiketoimintakielto, tai
- (c) tuomioistuimen valvontaan asettaminen, tai
- (d) tuomioistuimen määräys lopettaa toiminta, tai
- (e) rikoksen toteuttamiseen käytettyjen laitosten sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi.

8 artikla
Lainkäyttövalta ja syytteen asettaminen

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa 2, 3 tai 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos:
 - (a) rikos on kokonaan tai osittain tehty sen alueella, tai
 - (b) rikoksen tekijä on jäsenvaltion kansalainen, tai

- (c) rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi.
2. Jäsenvaltio voi päättää, ettei se sovelle lainkäyttövaltaa koskevia 1 kohdan b ja c alakohdan sääntöjä tai että se soveltaa niitä vain erityisissä olosuhteissa tai tilanteissa, jos rikos on tehty sen alueen ulkopuolella.
 3. Jäsenvaltion, joka ei lainsäädäntönsä mukaan luovuta omia kansalaisiaan, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa oman maansa kansalaisiin, jotka ovat syyllistyneet 2, 3 tai 4 artiklassa tarkoitettuun rikokseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella, ja nostaakseen tarvittaessa syytteet näissä tapauksissa.
 4. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle päätöksestään soveltaa 2 kohtaa sekä mainittava tarvittaessa ne erityiset olosuhteet tai tilanteet, joissa päätöstä sovelletaan.
 5. Edellä 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta lainkäyttövallan määrittämiseksi rikos katsotaan tehdyksi joko kokonaan tai osittain tietyn jäsenvaltion alueella silloin kun se on tehty sellaisen tietokonejärjestelmän avulla, johon on pääsy kyseisen jäsenvaltion alueelta, riippumatta siitä, sijaitseeko tietokonejärjestelmä itse kyseisen valtion alueella vai ei.

9 artikla

Uhrin

Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että tässä puitepäätöksessä tarkoitettujen rikosten uhreille taataan asianmukainen oikeusturva ja asema rikosoikeudenkäynnissä. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että rikostutkinta ja oikeudenkäyntimenettelyt eivät aiheuta uhreille lisävahinkoa.

10 artikla

Jäsenvaltioiden yhteistyö

1. Jäsenvaltiot antavat toisilleen voimassa olevien yleissopimusten sekä monen- ja kahdenvälisen sopimusten ja järjestelyjen mukaisesti mahdollisimman laajalti keskinäistä oikeusapua tässä puitepäätöksessä tarkoitettuihin rikoksiin liittyvissä oikeudenkäyntimenettelyissä.
2. Jos tässä puitepäätöksessä tarkoitettu rikos kuuluu usean jäsenvaltion toimivaltaan, näiden valtioiden on neuvoteltava keskenään toiminnan yhteensovittamisesta syytetoimien tehokkuuden varmistamiseksi. Olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä kuten yhteystuomareita ja Euroopan oikeudellista verkostoa olisi hyödynnettävä asianmukaisesti.
3. Jäsenvaltioiden on perustettava yhteysviranomaisia tai käytettävä olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä tietosuojaa koskevien sääntöjen mukaisesti 2, 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvien tietojen vaihtamista varten. Jäsenvaltioiden on varmistettava erityisesti se, että tietojenvaihtoon osallistuvat asianmukaisella tavalla Europol toimivaltuuksiensa rajoissa sekä Internetissä välitettävää lapsipornografiaa koskevan neuvoston päätöksen mukaisesti nimetyt yhteysviranomaiset.
4. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteerille ja komissiolle, mikä yhteysviranomainen vastaa lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan

liittyvien tietojen vaihdosta. Pääsihteeristö ilmoittaa yhteysviranomaisten yhteystiedot muille jäsenvaltioille.

11 artikla
Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan tämän puitepäätöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002.
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava samaan päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle kirjallisina säännökset, jotka ne ovat antaneet tämän puitepäätöksen mukaisten velvoitteidensa saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto arvioi 30 päivään kesäkuuta 2004 mennessä näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäätöksen noudattamiseksi.

12 artikla
Voimaantulo

Tämä puitepäätös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja